

Mattilsynets rolle i rovviltproblematikken

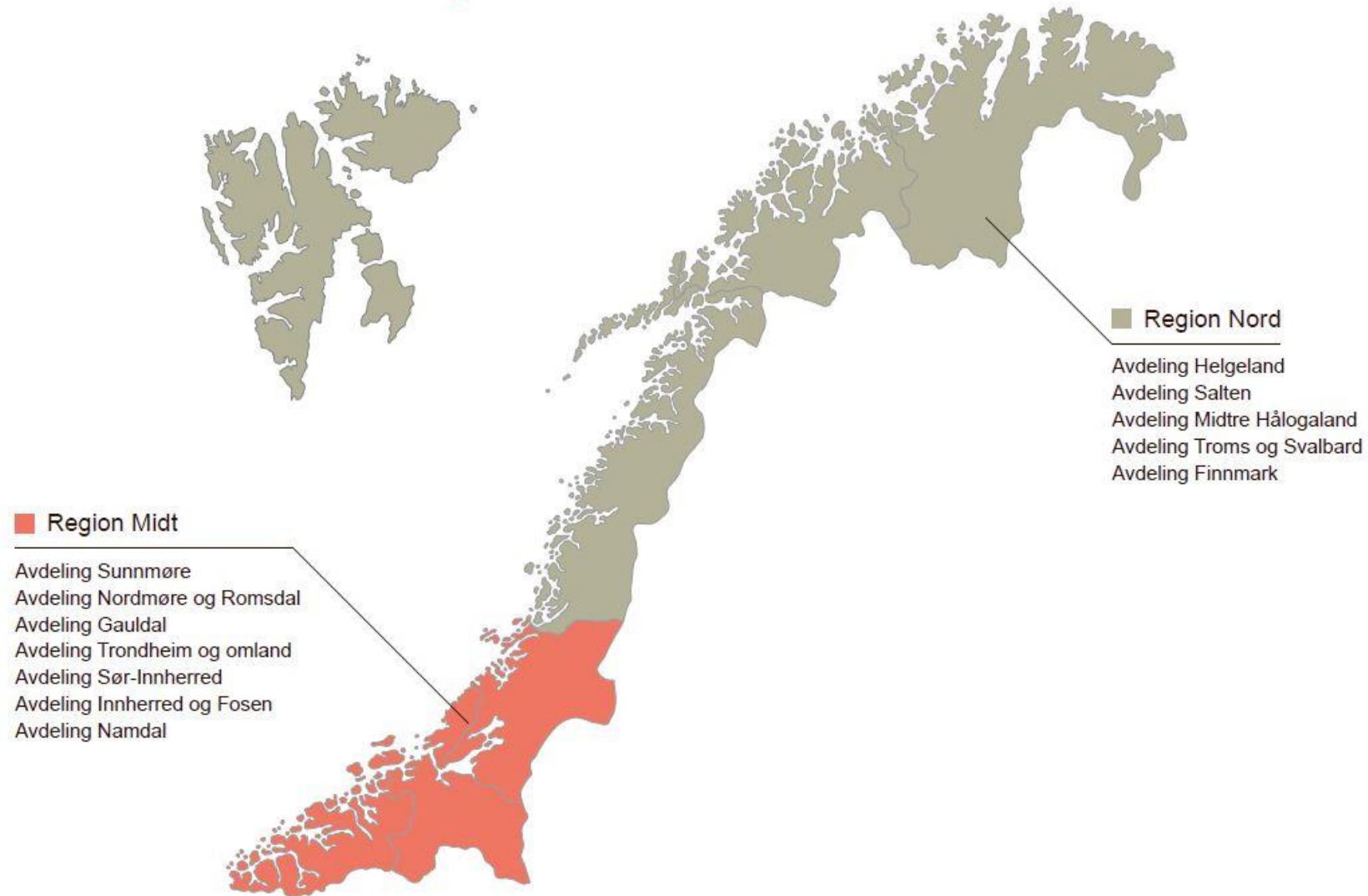
Møte Rovviltnemnda i Nordland

Bodø 01.12.2016

Seniorrådgiver/veterinær Berit Gjerstad

Mattilsynet, Region Nord

Hvor finnes Mattilsynet

Mattilsynets rolle i rovviltforvaltningen

- Sikre at dyrevelferden ikke blir tilsidesatt.
- Observatør for dyrevelferd - Rapportere om manglende oppfyllelse av rovviltforliket
- Observatør i Rovviltnemnda
- Dialog og veiledning opp mot næring og forvaltningsorganer om dyrevelferdsutfordringer

Roller og ansvar

- Ansvaret for at dyr ikke lider ligger hos dyreeier!
- Dyreholder skal sikre at dyrene får godt tilsyn og stell
- Alle aktører har likevel et ansvar for at intensjonene i dyrevelferdsloven oppfylles, det gjelder også landbruksforvaltningen og rovviltforvaltningen.
- **Mattilsynet** skal føre tilsyn med at reglene følges

Lov om dyrevelferd

- **egenverdi**
- **beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger**

Forskrift om velferd hos produksjonsdyr

«Dyr som holdes varig eller regelmessig utendørs, skal om nødvendig og mulig, beskyttes mot ugunstige værforhold, rovdyr og andre helsefarer i området.»

Forskrift om velferd for småfe

- Egnet beite i min. 16 uker
- Dyr i god helsetilstand og forsvarlig hold.
- Lam følger mordyr
- Morløse må evt tas hjem.
- Tilsyn
- Beskyttes mot fare for unødig lidelse

Dyrevelferd på beite

Beite i utmark er et vesentlig velferdsgode for dyrene.

- utøve normal atferd.
- tap som følge av sykdom ofte mindre enn ved innmarksbeite/innefôring
- fri spredning av dyra i terrenget kan forebygge parasittproblem

Beiteområdene

- Tradisjonelt sett svært godt egna som utmarksbeite for sau.
 - Frodige fjellbeiter med et lite beitepress.
 - Lite flått, romegress og fluemakk
-
- Likevel store tap av beitedyr i Nordland

God eller dårlig dyrevelferd – hvor går grensen?

Tap og risiko

Tap på beite medfører dyrelidelse, uansett årsak.

- Påkjenninger og belastninger som dyr blir påført når de går på beite er i utgangspunktet ikke ansett som unødige.
- En grense for hvor mye som kan aksepteres innenfor dyrevelferdlovens bestemmelser.
 - "Normaltap» 4% (2% for voksne, 6% for lam)
- Dyreeier har ansvar for å redusere tapet mest mulig

Klassifisering av forutsigbar risiko

(uavhengig av tapsårsak)

Klassifisering basert på tapstall

- Ikke fullstendig bilde, men en indikasjon – stabilt høye tap over flere år er ikke forenlig med god dyrevelferd!

Lav risiko

- **< 4 %** totaltap i gjennomsnitt siste 3 år
- Normalt ikke behov for forvaltningsmessige virkemidler

Middels risiko

- Totaltap fra **4 – 10 %**
- Tiltak nødvendige – kan være behov for virkemiddelbruk

Høy risiko

- Totaltap **> 10 %**
- Beitebruk i utgangspunktet ikke akseptabelt uten effektive tiltak – kan være behov for inngripende virkemiddelbruk

Flere årsaker til at dyr dør på utmark

Tap som vesentlig overstiger det normale:

- Rovvilt
- Sykdom
- Parasitter
- Uhell
- Fôrmangel
- Trafikk
- Annet

Dyrevelferdsmessig er det nytteløst å veie tapsårsaker mot hverandre, og Mattilsynets anliggende i denne saken er beitedyras velferd

Utmarksbeiting

- Tap som følge av sykdom er ofte mindre i beitesesongen enn ellers i året.
- Beite på begrensede områder fører ofte til parasittproblem og det må behandles systematisk.
- Fri spredning av dyra i terrenget holder dyrene relativt parasittfrie.

Rovdyrangrep

- Ikke alltid til rask avliving.
- Ofte betydelig skadebiting.
- Betente sår.
- **Dyr kan bli gående med skader i dagevis og uker.**
- **Flokk- og byttedyr er flink til å skjule smerte.**
- Stress og frykt i flokken.
- Mange dyr overlever flere angrep før de selv blir tatt.

Konsekvensene

- **Mordyr som mister lam har stor risiko for å utvikle jurbetennelse**
- **Morløse lam er sårbare og mestrer beitesituasjonen dårlig.**
 - Lett bytte for rovdyr
 - Forviller seg ut av beiteområdet
 - Lettere for å få underernæring, mangelsykdommer og da andre sykdommer.

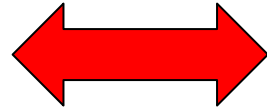

Sameksistens beitedyr - rovvilt

- Forårsaker mange dyretragedier på utmarksbeite
- Ofte en unødig og lovstridig lidelse.
- Beitedyra er ikke tilpasset et rovdyrutsatt miljø.
- Mangedobler lidelsesomfanget i forhold til i vill fauna.
- Finnes ikke pr. i dag forebyggende tiltak som gjør sameksistens dyrevelferdsmessig forsvarlig.

Tiltak

- Hovedmålet med forebyggende tiltak mot rovviltskader er å redusere muligheten for kontakt mellom husdyr og rovvilt.
- Tiltakene må ikke virke skadeforskyvende eller føre til dårligere produktkvalitet.
- Kostnadseffektive

Tiltak for å ivareta dyrevelferden

Før beiteslipp:

- **Vurdere om beitet er egnet.**
- Slippe livskraftige lam med friske søyer i godt hold og god melkeproduksjon på beite.
- Lamma skal være i god stand til å følge mora.
- Syke/svake søyer og lam bør holdes på hjemmebeite
- Forebyggende behandling.

Tilsyn

- Minst en gang pr uke ved "normale" forhold
- Intensiveres ved mistanke om fare – tidligere tap?
- Oversikt over situasjonen
- Tiltak hvis det er nødvendig
- Behandling eller avliving av sjuke/skadde dyr

Planlagt tilsynsfrekvens?

Kodemerking?

Loggbok?

Rutiner for;

Hjemhenting

Behandling og avliving av dyr i utmarka?

Sanking

- Småfe på utmarksbeite hentes hjem i god tid før det ventes frost eller snøfall om høsten.

Rovviltforliket

-prioriterte beiteområder (B-områder)

- I prioriterte beiteområder skal uttak av dyr som gjør skade på beitedyr gjøres raskt, og slike områder skal miljøforvaltningen i større grad enn i dag bidra til å effektivisere slikt uttak, uavhengig av om bestandsmålet er nådd. (*effektiv skadefelling*)
- Det skal ikke være rovdyr som representerer et skadepotensial i prioriterte beiteområder for husdyr og kalvingsområde for tamrein. (*uttak før beitesesongen*)

Beiterestriksjon – siste utvei!

- Vedtak hjemlet i dyrevelferdsloven som begrenser tradisjonell bruk av utmarksbeite geografisk og/eller over tid.

Føringer fra LMD:

I prioriterte beiteområder kun aktuelt dersom en akutt fare vedvarer p.g.a. at vedtatt og igangsatt felling eller annet tiltak ikke lykkes innen rimelig tid.

- Beitenekt/beiterestriksjoner skal ikke være nødvendig i et prioritert beiteområde.

I prioriterte rovviltområder ...

Mattilsynets forventninger

- **Dyrevelferd vektlegges i forvaltningen**
- **Effektive tiltak**
 - Forebyggende
 - Ved skade

Takk for meg!

